

Alexandr Vasilievici Suhovo-Kobîlin, strălucit reprezentant al dramaturgiei ruse din secolul trecut, împărtășește la noi destinul (doar aparent) inexplicabil al mai tuturor marilor satirici: numele lui este mult mai cunoscut publicului decât opera și asta pentru simplul motiv că ani la rând a fost citat, omagiat, etichetat, catalogat dar destul de rar pus în scenă. Și în cazul entuziasmului cu care îi era adus în discuție numele și în cazul rezervei de a-i aduce pe scenă opera, motivul era același, derivând din calitatea lui de scriitor satiric. Cum spune (cu o formulare ce ne stîrnește duioase nostalgii) programul de sală de la Constanța, "virulentul dramaturg-cetățean veștejește cu dezagust plaga purulentă a structurilor sociale ale vremii". Cum plaga purulentă nu se vindecă cu una, cu două, cum "veștejirea" ei nu-și pierduse obiectul, ne era mai la îndemînă să amintim de Suhovo-Kobîlin decât să-l lăsăm pe el să ne amintească cît de tare ne scufundăm în corupție, în egoism, în rețeaua nesfîrșită de minciuni și complicități. Preferam să nu exclame, de la înălțimea scenei: "La noi?... Să nu te naști deștept! Să te naști lichea!".

Ani la rând, așadar, n-am prea

îndrăznit "să ne depărtăm de trecut (?) rîzînd", așa încît acum, cînd putem, teoretic, să ne apropiem de prezent ricanînd (sau, vorba programului, "veștejind") montarea piesei **A murit Tarelkin**, propusă de Teatrul Dramatic din Constanța, sub bagheta regizorală a lui Grigore Gonța este cum nu se poate mai potrivită. Și totuși... Și totuși, varianta constănțeană nu pare a simți nevoia de a ricana ci mai curînd pe aceea de a persifla (nu o dată, amuzant) nescrișnit ci, am spune, destul de voios. E o veselă complicitate între noi, cei care știm că păcatele vechi de cînd lumea n-au dispărut și sîntem tentați să urmărim cu (aproape) simpatie, cu (aproape) admirație ineuizabila ingeniozitate pusă în slujba păcării de aproape. Trece din cînd în cînd prin spectacol - fără a știrbi veselia ci, dimpotrivă, dîndu-i forță - o undă de tristețe, zvîcnește un gest de împotrivire și, atunci, el, spectacolul, devine într-adevăr expresiv, devine într-adevăr "purtător de mesaj". Poate vinovată de senzația de motor subțurat este și o oarecare indecizie/inconsecvență manifestată la nivel stilistic, montarea adoptînd pe rînd tonul farsei populare, al spectacolului politic-agi-

tatoric, al teatrului realist ș.a., fără a utiliza efectiv această transalare.

Se înregistrează, la nivelul interpretării, unele reușite actoricești, dar și acestea par a fi aproape de ceea ce și-au propus, uneori foarte aproape, rareori... taman-taman. Și ne gîndim la Lucian Iancu, care dispune de toate datele unui personaj parcă anume scris pentru el, pentru umorul său special - bonom, rătăcios, sec, plin de sevă, cîrcotaș și tolerant în același timp. Și totuși... Și totuși parcă îi lipsește (ori i-a lipsit la reprezentația pe care am urmărit-o) cheful, bucuria jocului ce ne-ar fi adus în minte cuvîntul "creație" și nu "bună interpretare". Ne gîndim, apoi, la Eugen Mazilu, cu o tăietură sigură, "nervoasă" a rolului, punînd în valoare ceea ce este esențial, dar nepierzînd (și nepierzîndu-se în) detalii. Și totuși... Și totuși parcă îi lipsește (ori i-a lipsit la reprezentația pe care am urmărit-o), încărcătura interioară ce ar fi dat strălucire unui desen foarte bun. Am mai reținut, pentru contribuții binevenite, adesea chiar inspirate, pe Ana Mirena, Titus Gurgulescu, Diana Cheregi, Vasile Cojocaru.

C.D.

MOLCOM...

PREMIERĂ PE TARĂ

NOI, CAROL AL XII-LEA de Bernard da Costa. Traducere: Constantin Pavel • **TEATRUL BACOVIA DIN BACĂU** • Data premierei: noiembrie 1992 • Regia: Franck Bauchard • Scenografia: Maria Cosatto • Asistent regie și măști: Nathalie Cohen • Distribuția: Florin Crăciunescu (Carol al XII-lea), Mihai Drăgoi (Piper), Florin Zăncescu (Rosen), Florin Gheuca (Bătrînul soldat), Dinu Apetrei (Tînărul soldat), Stelian Preda (Putkal), Gheorghe Doroftei (Marele vizir), Dinu Cezar (Celebi Nur Bahim), Florina Nițu (Baroana), Viorel Baltag (Primul ofițer), Ioan Goranda (Al doilea ofițer), Radu Bogdan Ghelu (Al treilea ofițer), Narcis Serghiev (Al patrulea ofițer), Victor Călinescu (Un soldat).

Coproducțiile au pătruns în viața curentă a teatrelor și tind să devină - dacă n-au și devenit - un lucru firesc. La fel de firesc cum este să-l citești și pe Márquez, nu doar pe Galan, să-l pui în scenă nu doar pe Gârbea, ci și pe Pițter. Să practici, așadar, și dialogul, nu numai monologul (cu sau fără fața la perete). Problema care se pune, poate (sau care ar trebui să înceapă a se pune), este aceea a partenerului pe care îl alegi (îl alegi? se nimerește?) pentru ca acest dialog să poată fi eficient un schimb de informație artistică, de experiență scenică, o confruntare

de idei și nu doar o sporovăială bună să-ți umple timpul (și să-ți domolească teama) în sala de așteptare de la dentist. Probabil acesta va fi pasul următor, probabil exigența selecției va fi saltul calitativ ce succede acumulării cantitative, cum am învățat noi cu toții. Dar să ne întoarcem la... teatrele noastre, în cazul de față Bacovia din Bacău, care și-a oferit scena. trupa, energia și sponsorii unei colaborări cu o echipă de tineri artiști francezi (Franck Bauchard - regie, Maria Cosatto-scenografie și Nathalie Cohen - măști) și cu un autor important al teatrului contemporan - Bernard da Costa. Textul, **Nol, Carol al XII-lea**, este indiscutabil o achiziție pentru repertoriul teatrelor noastre. "Acțiunea are loc aproape astăzi", precizează dramaturgul și, deși personajul principal și misterios-spectaculoasă lui poveste se plasează la începutul secolului al XVIII-lea, acțiunea piesei lui da Costa are loc, într-adevăr, aproape astăzi. Sau în trecutul cel mai îndepărtat. Sau în viitorul mai mult sau mai puțin apropiat. Oricînd, oriunde, pentru că oricînd și oriunde un om poate fi ars de patima (sinucigașă) a absolutului, a depășirii propriilor limite îndreptîndu-se spre un miraj, aruncîndu-se în miraj. Destinul lui Carol al XII-lea - căruia Voltaire i-a dedicat o carte, considerîndu-l "l'homme le plus extraordinaire peut-être qui est jamais vécu sur terre" - este, dincolo de o pagină de istorie, o parabolă. Sau poate o fabulă. A bucuriei nestăpînite

a jocului - jocul copilului, jocul histriionului, jocul cartoforului pe care riscul îl fascinează mai curînd decât cîștigul. O fabulă cu morala "încorporată", nu redactată pedant, la sfîrșitul poveștii, o fabulă cu numeroase chei, toate potrivite. Există în textul lui da Costa un echilibru subtil între claritate și ambiguități, un halo de poezie, un aer discret meditativ ce nu clatină soliditatea construcției, ci o înobilează.

Colaborarea cu tînărul regizor Franck Bauchard (co-director al Companiei dramatice "Causus belli" și secretar literar la "Théâtre 95"), aflat acum la cel de al treilea spectacol al său, ni se pare, sincer vorbind, o achiziție mai modestă. Montarea dovedește mai degrabă silință decât forță artistică, nu este eronată ca puncte de vedere, dar... nici nu prea oferă puncte de vedere. Nu entuziasmează, nu revoltă, nu intrigă, nu cucerește. Se desfășoară.

În limitele corectitudinii se plasează, în linii generale, și interpretarea. Florin Crăciunescu, în Carol al XII-lea, are forța, mobilitatea și mai cu seamă plăcerea de a juca-a se juca a personajului, dar din păcate "echipa" nu este suficient de tensionată ori de convinsă de miza partidei, astfel încît uneori și elanul "căpitanului" riscă a slăbi. Încă o dată: nu despre interpretări eronate e vorba, ci despre o devitalizare pornită, credem, de la suflul molcom al regiei.

CRISTINA DUMITRESCU